

DE OPENBARE ACCOUNTANTS EN DE FISCUS

door A. P. G. Verhelst

Het artikel van de hand van Drs W. J. van Doorn in het October-nummer 1952, dat bovengenoemde titel draagt, behandelt een wel zeer actueel en urgent probleem.

De schrijver stelt hierin o.a. vast:

1. dat de functies van accountant en belastingconsulent veelal gecombineerd worden uitgeoefend;
2. dat het overgrote deel van hen die optreden als accountant-belastingconsulent geen lid is van de Vaga of van het Niva;
3. dat velen van hen die optreden als accountant-belastingconsulent (waaronder ook de Niva- en Vagaleden) ernstig tekortschieten bij hun werk.

Hieruit blijkt, dat de bestaande toestand, zoals deze door de Heer van Doorn wordt beschreven, verre van ideaal en beslist onbevredigend genoemd moet worden.

Nu kunnen de vooraanstaande accountantsverenigingen de aan hun leden te stellen eisen wel zo hoog mogelijk trachten op te voeren, doch het is zeer dubieus of het gesignaleerde euvel hierdoor uit de wereld geholpen kan worden.

Het resultaat van deze politiek is, dat het ledental der bona-fide accountantsverenigingen ten zeerste beperkt wordt, terwijl de groep der „anderen”, welke thans reeds zeer groot is, zich dagelijks nog verder uitbreidt. Een werkeloos geworden boekhouder, een assistent die geen lust heeft om nog verder te studeren, zij vestigen zich zonder meer als accountant-belastingconsulent en de (on)verstandige leken lopen er in.

Bij dit probleem is het algemeen belang wel zeer nauw betrokken. De belanghebbenden zoals belastingplichtigen en fiscus dienen beschermd te worden tegen het kaf dat hier het koren overschaduwet. Het enige afdoende middel tegen dit euvel is een wettelijke regeling, niet alleen van het accountantsberoep maar ook van het belastingconsulentschap en alles wat hiermede samenhangt.

De bestaande vakverenigingen zijn er niet in geslaagd aan de belanghebbenden de juiste weg te wijzen. Het is wel frappant, dat men zich niet zonder vergunning als kruidenier kan vestigen, doch wel als accountant en/of belastingconsulent.

Een eventuele wettelijke regeling zou zich moeten distancieren van de thans bestaande vakverenigingen. Het zou niet juist zijn om aan bepaalde verenigingen een wettelijk monopolie toe te kennen en de buiten deze verenigingen staande bona-fide deskundigen uit te schakelen. De wettelijke regeling dient gebaseerd te worden op de historisch gegroeide toestand en zal dan ook aan iedere „deskundige” gelijke kansen moeten geven ten aanzien van de wettelijke erkenning, daarbij uitsluitend rekening houdend met ieders individuele capaciteiten. Het is begrijpelijk, dat een dergelijke gang van zaken voor de leden van sommige verenigingen als een zwaar offer beschouwd zal worden, doch er staan zoveel winstpunten tegenover, dat het offer niet tevergeefs gebracht wordt.

Hier zal het algemeen belang moeten praevaleren boven het individuele belang. Hoe het momenteel met de kansen voor een spoedige totstandkoming van een wettelijke regeling staat is mij niet bekend, doch afgezien hiervan acht ik dit onderwerp een vruchtbaar terrein voor de werkzaamheid der vakverenigingen.

Ten aanzien van de door de schrijver naar voren gebrachte punten zou ik nog enige opmerkingen willen maken.

1. Bij de volledige controle zonder aangifte wenst de schrijver, dat de accountant er voor waakt, dat, wanneer hem door de directie vragen van de fiscus worden overgelegd over balanscijfers, zijn antwoord zonder meer wordt doorgegeven.

Hij maakt hier een vergelijking met de z.g. blinde accountantsverklaring. Ik kan deze mening niet delen.

De blinde accountantsverklaring wordt gepubliceerd en kan uiteindelijk in handen van de „verstandige leek” komen.

De inlichtingen die de directie aan de fiscus verstrekt komen uitsluitend in handen van de Inspecteur der Belastingen, die de Rijksaccountantsdienst tot zijn beschikking heeft.

Men heeft hier niet te maken met de „verstandige leek” doch met de „deskundige” bij uitstek.

2. De mededeling in de accountantsverklaring bij de commerciële balans, dat deze zo zonder meer niet voor fiscale aangelegenheden te gebruiken is, acht ik te ver gaand.

Op dit uitgangspunt doorwerkend zou men hieraan nog meerdere soortgelijke mededelingen kunnen toevoegen betreffende doelstellingen, waarvoor de commerciële balans niet te gebruiken is.

Indien er werkelijk verwarring op dit punt bestaat, zou ik er de voorkeur aan geven om in de balans de doelstelling uitdrukkelijk te vermelden, b.v. door de aanduidingen „Commerciële Balans”, „Fiscale Balans”, „Liquidatie Balans” enz.

3. De schrijver noemt het een grote moeilijkheid voor de rijksaccountants, dat, wanneer zij ernstige overtredingen van accountants bemerken, zij hiertegen zo weinig kunnen doen, daar hen dit door hun beroepsgeheim onmogelijk gemaakt wordt.

Het enige juiste recept hiervoor is weer een wettelijke regeling. Sancties tegen leden van de Vaga en van het Niva acht ik vanuit het gezichtspunt van de Overheid bekeken onjuist, omdat de veel grotere groep „anderen” buiten schot blijft en ongestraft verder kan gaan. Indien er toezicht door de Overheid uitgeoefend moet worden en dit is zeer zeker het geval, dan dient dit toezicht *alle* accountants en *alle* belastingconsulenten te omvatten.

Wanneer zal de Regering het verlossende woord spreken?

Naschrift.

Gaarne maak ik van de geboden gelegenheid gebruik een naschrift te geven bij het artikel van de Heer Verhelst, ten eerste omdat uit dit artikel blijkt dat de door mij behandelde problemen belangstelling gewekt hebben, doch ook om de mogelijkheid van misverstanden uit de weg te ruimen.

Verhelst bepleit een spoedige invoering van een wettelijke regeling van het accountantsberoep ten einde de door mij gesignaleerde onjuistheden tegen te kunnen gaan. Toch zou een dergelijke regeling alleen niet voldoende zijn: immers bij het bestaan van een wettelijke regeling moet men aan bepaalde eisen voldoen om zich accountant te mogen noemen en om als zodanig te mogen optreden. Deze eisen geven alleen een zekere waarborg voor de vakbekwaamheid, doch niet voor het karakter van die accountants. Ook dus bij de wettelijke regeling is het van belang, zoals ik stelde, de opheffing te verkrijgen van het beroepsgeheim voor de hoofden van bureaux van de rijksaccountantsdienst ten einde een aanklacht in te kunnen dienen tegen accountants die zich bepaaldelijk misdragen hebben bij behandeling van fiscale aangelegenheden. En daar de wettelijke regeling onderhand al 35 jaar op zich laat wachten, stelde ik alvast een maatregel voor, welke onmiddellijk ingevoerd kan worden.

Verhelst maakt bezwaar tegen het feit dat de sancties alleen de leden van de Vaga en het Niva zouden treffen. Ik geloof niet dat dit zonder meer het geval is. Zij, die goed bekend zijn in de fiscale keuken, weten dat de aanslagregelende ambtenaren in het algemeen moeilijker kunnen besluiten om tegen de Vaga- en Niva-leden enige maatregel te nemen dan tegen de groep „anderen”. Moeten de besturen van het Niva en de Vaga anderzijds juist de door mij voorgestelde opheffing van het beroepsgeheim niet toejuichen? Dit kan toch niet anders leiden dan tot een zekere zuivering (in de niet-politieke betekenis van dit woord) onder haar leden. Wat weten genoemde besturen thans eigenlijk van misdragingen af? Hoorde ik niet meerdere malen de klacht van openbare accountants, die een bepaalde controle van een collega-lid hebben overgenomen, dat door laatstgenoemde bepaalde onjuistheden zijn begaan bij die controle, dan wel dat er verklaringen bij de jaarrekeningen zijn afgegeven, welke in strijd waren met de elementaire beginselen van het beroep? Een klacht werd echter, ook door de gedupeerden, zelden of nooit ingediend. Er spelen hierbij verschillende factoren een rol, die voor de fiscus of in het bijzonder de rijksaccountant niet gelden. Geef hem dus de gelegenheid om in werkelijk ernstige gevallen de zaak voor te leggen aan de Raad van Tucht.

Ik geloof dat Verhelst niet dezelfde opvatting heeft als ik van de z.g. blinde accountantsverklaring. Ik versta hieronder de vermelding in het jaarverslag van een N.V. dat de jaarstukken gecontroleerd en accoord bevonden zijn door een accountant. De directie vermeldt dit zonder voorkennis van de accountant. Zijn er dus bepaalde voorbehouden gemaakt en worden deze niet weergegeven, zo ontstaat een scheve situatie. Dit zelfde kan zich voordoen wanneer een accountant de jaarrekening gecontroleerd en de belastingaangiften niet verzorgd heeft. In dat geval zou de directie tegenover de fiscus kunnen stellen:

„Hier hebt U de balans gecontroleerd door accountant X”. Deze balans behoeft geenszins aan de fiscale voorschriften te voldoen daar het stuk is opgemaakt voor publicatie bij het jaarverslag. De accountant moet er derhalve voor waken dat zijn stukken voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor zij bedoeld zijn. De uitdrukkelijke vermelding van de doelstelling op de balans b.v. „Commerciële Balans” is ook te gebruiken, indien er bezwaren zijn, tegen het opnemen van de mededeling in de accountantsverklaring bij de commerciële balans dat deze zo zonder meer niet te gebruiken is voor fiscale aangelegenheden. Naar mijn me-

ning moet dit in elk geval op enigerlei wijze duidelijk naar voren komen.

Ik deel beslist niet de mening van Verhelst dat de Inspecteur der Belastingen gezien moet worden als de deskundige bij uitstek omdat hij de rijksaccountantsdienst tot zijn beschikking heeft bij de beoordeling van inlichtingen, accountantsrapporten en/of verklaringen. Het is toch zo, dat de aanslagregeling bij de fiscus lang niet alleen in handen is van inspecteurs alleen, doch ook geschiedt door ambtenaren, welke lager in rang zijn. Deze laatsten zijn over het algemeen wat meer leek dan de inspecteurs. Maar bovendien is het voor de aanslagregelende ambtenaren heus niet mogelijk om steeds de rijksaccountantsdienst te raadplegen, vooral niet wanneer de inspectie elders gevestigd is. Vele ambtenaren zijn dus leken (al dan niet verstandig). Dat zij het werk van een accountant kunnen beoordelen, is mijns inziens aan gerechte twijfel onderhevig.

W. J. v. D.